

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Петя Марчева-Йошовска – преподавател във ВТУ
„Св. св. Кирил и Методий“, катедра „Педагогика“,
относно дисертационен труд за присъждане на образователната и
научна степен „Доктор“
Област на висше образование 1. Педагогически науки,
Професионално направление 1.2. Педагогика (Специална
педагогика)

Висше училище: СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по науки
за образованието и изкуствата, катедра „Специална педагогика“

Автор: Марта Василиос Василоглу

Тема: „Съвременни подходи и стратегии в приобщаващото
образование на ученици с нарушено зрение в началното училище“

Научен ръководител: проф. дн Мира Цветкова-Арсова

1. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТУРАТА, ДИСЕРТАЦИЯТА, АВТОРЕФЕРАТА И ПУБЛИКАЦИИТЕ

Като член на научното жури – назначено със Заповед № РД-38-759/18.12. 2025 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, представям своето становище за дисертационния труд на Марта Василиос Василоглу.

Със Заповед РД-20-433/19.02.2018 г. на Ректора на СУ Марта Василоглу е зачислена като докторант в редовна форма на обучение по специалност „Специална педагогика“, с научен ръководител проф. дн Мира Цветкова-Арсова.

Докторантката е изпълнила задълженията си по учебния план, полагайки всички изпити. Дисертационният труд е предварително

обсъден и предложен за публична защита на заседание на катедра „Специална педагогика“ на 12.11.2025 г. Всички процедури са спазени.

От 2014 година до момента е работила като преподавател в редица образователни институции в Гърция.

Докторант Марта Василоглу има завършени няколко бакалавърски и магистърски програми в национални и международни университети.

Отлично владее и използва английски, италиански, испански, немски и руски език.

Участвала е в множество национални и международни конференции, семинари и образователни форуми.

Представеният от Марта Василоглу комплект материали е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академичен длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ и съдържа:

- автобиография;
- дисертационен труд;
- автореферат (на български език);
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации.

Марта Василоглу стриктно е изпълнила минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (за образователната и научна степен „доктор“).

Дисертационният труд съдържа 220 страници, от които 11 са приложения.

Трудът е **ясно и точно** структуриран във въведение, четири глави, библиографска справка, изводи, заключение, приложение.

Основният текст е 203 страници, който е илюстриран с 64 таблици и 69 графики. Използваните литературни източници по темата са **актуални** и са изцяло на латиница и са 224 на брой.

Дисертацията е посветена на изключително актуален и значим проблем у нас и по света, свързан със съвременните подходи и стратегии в приобщаващото образование на ученици с нарушено зрение в началното училище. Докторантурата на Василоглу е основателно насочена към тази проблематика и избраната тема е **дисертабилна. Поздравления** за научния ръководител проф. дн Мира Цветкова-Арсова и г-жа Марта Василоглу!

В основата на дисертационния труд стоят теоретичните и методическите основи, подходи и стратегии, които гръцките учители прилагат в общообразователни начални училища за подкрепа на ученици с нарушено зрение. Допълнителна цел, която докторантката си поставя е да се проучат нагласите и възгледите на учителите към обучението на ученици с нарушено зрение и да се документират очакванията на възрастни със зрителни увреждания по отношение на техния училищен опит. За постигане на тези цели на изследването Марта Василиос Василоглу прилага смесен методологичен подход, съчетаващ количествен и качествен анализ. Те са ключови области в педагогическите изследвания и тяхното изучаване е от съществено значение.

В **увода** на дисертационния труд докторант Василоглу представя мотивацията за разработване на темата и обосновава нейната актуалност. Уточнени са параметрите на дисертационния труд – обект, предмет, цел, задачи, хипотези. Коректно са представени целта и произтичащите от нея задачи, както и

изследователската теза, обекта и предмета на дисертацията. **Обоснован** е изборът на методи и изследователски инструментариум.

Първа глава детайлно разглежда зрителните увреждания: епидемиология, класификация и влияние върху развитието на индивида. Докторант Василоглу поставя основен акцент на съвременните образователни подходи и стратегии за ученици с нарушено зрение. Защото според авторката образованието на учениците с нарушено зрение изисква стратегии, които са едновременно индивидуализирани и приобщаващи, като гарантират достойнство, достъп и интеграция в по-широката училищна общност. Основните принципи, включват адаптиране на преподаването към специфичните комуникативни нужди на ученика, отчитане на психологическото въздействие на увреждането, насърчаване на взаимодействието както с ученици с увреждания, така и с ученици без увреждания, както и осигуряване на равнопоставен достъп до педагогически средства и ресурси.

В същата глава е застъпено и образованието на учениците с нарушено зрение в Гърция и е направен исторически преглед. Представена е структурата на специалното образование, обучението на ученици с нарушено зрение и изследвания и пречки в образованието на хората с увреждания в Гърция.

Втора глава в детайли описва приобщаващо образование, направен е исторически преглед на интеграция на незрящите ученици в гръцката образователна система и също така интегриране и приобщаване на учениците.

В **трета глава** Марта Василиос Василоглу коректно представя дизайна и методиката на изследването, което е провела. Главата включва всички задължителни елементи като: цел; обект; предмет;

задачи; хипотези; методи; участници; събиране и обработка на данните; ограничения на изследването и етичен кодекс. Методиката на изследването **съответства** на целта и задачите, конкретизирани в цялостната концепция на проучването.

Четвърта глава представя анализ на резултатите от изследването. Стилът на дисертационния труд е **ясен, научен и стегнат**. Личат уменията на докторантката за систематизиране, анализ и собствен прочит на количествени и качествени резултати, както и обобщения и анализ на математико-статистически данни. Въз основа на анализа докторантката извежда ценни изводи.

Обработеният научен стил на текста показва, че докторант Василоглу има **много добри** умения за цитиране.

Авторефератът е разположен на 72 страници, представен е коректно и включва основните маркери на дисертацията. Той е разработен съгласно изискванията и отразява основните положения на дисертационния труд. **Имам основания да съм уверена, че представеният текст изцяло е резултат от личните усилия на автора.**

2. ОСНОВНИ ПРИНОСНИ МОМЕНТИ В ТРУДА

Научно-изследователското изследване на докторант Марта Василоглу очертава съществени научни приноси. Те могат да бъдат представени както в теоретичен, така и в практико-приложен аспект. Приемам приносите синтезирани от автора на дисертацията в две сечения:

1. Теоретични приноси

1.1. Изследването представлява първото цялостно проучване в Гърция върху възгледите на учители и възрастни със зрителни увреждания относно образованието на ученици с нарушено зрение в

началните училища. Основавайки се на данни от 300 учители от различни региони, както и на интервюта с възрастни със зрителни увреждания и учители от общообразователни училища, то предоставя богата картина както на професионалните гледни точки, така и на житейските преживявания.

1.2. Резултатите потвърждават теми от научната литература. И по-специално значението на подготовката на учителите и устойчивите предизвикателства при прилагането на приобщаващи практики. Като същевременно очертават пропуски, например ограниченото използване на иновативни и ученико-центрирани стратегии. Изследването подчертава, че ефективното приобщаване не се постига чрез един-единствен подход, а чрез синергия на множество практики, включително съвместно преподаване, диференцирано и индивидуализирано обучение и развитие на социални умения.

1.3. Изследването документира разнообразие от стратегии, които в момента се прилагат в гръцките училища. От модификации в класната стая и адаптации на учебното съдържание до подобрения в достъпността и сензорните условия.

1.4. Проучването акцентира върху необходимостта от подобряване на ресурсите, интегриране на помощни технологии и разширяване на обучението по умения за слабо зрение, ориентация и мобилност. В цялостен план то обогатява теоретичното разбиране, като илюстрира взаимосвързаността на приобщаващите подходи в рамките на една всеобхватна образователна система.

2. Практико-приложни приноси

2.1. На практическо равнище изследването предлага подробен поглед върху начина, по който приобщаващото образование за

ученици с нарушено зрение се реализира в гръцките начални училища, като осветлява както силните страни, така и пропуските. То предоставя на учителите рамка от приложими стратегии (съвместно преподаване, диференцирано обучение, адаптации в класната стая и ориентационна подкрепа), демонстрирайки как тези методи взаимно се подсилват на практика.

2.2. Резултатите подчертават области, които изискват подобрене, по-специално осигуряването на специализирани ресурси, по-широкото въвеждане на помощни технологии и интегрирането на обучение за мобилност и намалено зрение в учебната програма. Тези изводи създават пътна карта за практиците и политиците, насочвайки към интервенции като усъвършенствано обучение на учители в приобщаваща педагогика и технологии, подобрен достъп до ресурси и разработване на приобщаващи учебни материали.

2.3. Чрез съчетаване на теоретични прозрения и практически препоръки, изследването допринася за разработването на програми за професионално развитие и политически инициативи, които укрепват приобщаването на учениците с нарушено зрение в общообразователните класни стаи.

Приемам изцяло заявените от г-жа Василоглу **приноси** в дисертационния труд. Изводите и препоръките **потвърждават** хипотезите на изследването.

3. ПУБЛИКАЦИИ И УЧАСТИЯ В НАУЧНИ ФОРУМИ

Към темата на дисертацията логично са представени четири публикации, свързани с участието на докторант Марта Василоглу в научни форуми. С тях тя четивно и многопластово представя пред научната общност процеса на съзряване на дисертационния труд.

Съгласно минималните изисквания по групи показатели за научна степен „доктор“ става ясно, че публикациите на докторант Василоглу са **достатъчни** като **брой** и **проблематика**. Има една публикация *Vasiloglou, M., & Tzvetkova-Arsova, M. (2022). Educational guidelines for teaching students with visual impairments: A theoretical approach. Образование и изкуства: традиции и перспективи* (p. 962), https://fnoi.uni-sofia.bg/wp-content/uploads/2022/11/Sbornik_Образование_Izkustva_2022_web_Optimized.pdf) в съавторство с научния ръководител проф. дн Мира Цветкова-Арсова, което е знак за отлична съвместна, екипна и споделена научна работа.

В научния труд и публикации не се открива наличие на плагиатство.

Изследователската си работа докторантката би могла да продължи в посока издаване на самостоятелна монография, като се позове в детайли на приложенията към дисертационния труд.

Въпрос/и към докторантката:

Нямам въпроси.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд е отлично замислено и осъществено **теоретико-емпирично изследване** с практическа стойност в областта на специалната педагогика.

Въз основа на гореизложеното давам своята **положителна оценка** на представените за рецензиране дисертационен труд, автореферат и публикации.

Като отчитам **актуалността** и **значимостта** на изследваната проблематика, както и доказаните научни приноси давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване и предлагам на

научното жури да **присъди** на *Марта Василиос Василоглу* образователната и научната степен „Доктор“ – Област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност „Специална педагогика“.

07.01.2026 г.

Велико Търново

.....

(доц. д-р Петя Марчева-Йошовска)